

INFORMAČNÍ
A ODBORNÝ
ČASOPIS

(NEJEN)
PRO SOCIÁLNÍ
PRACOVNICE
A PRACOVNÍKY

SOCIÁLNÍ 2 PRACOVNÍK

Léto | 2023

ROČNÍK I.

49,50Kč | 2 €

www.apsscr.cz

6

**Příspěvek na péči – vše,
co jste potřebovali vědět**

Kateřina Beránková

17

**Záchranná sociální síť
pro lidi bez domova**

Marika Jelínková

SENI CARE

KOMPLEXNÍ PÉČE

O SUCHOU A CITLIVOU POKOŽKU

AKTIVACE

ÚČINNÁ OCHRANA

JEMNÉ ČIŠTĚNÍ

KOMFORTNÍ PÉČE

REGENERACE

NOVINKA

SENI – INKONTINENCE POD KONTROLOU

LEHKÁ INKONTINENCE

STŘEDNÍ INKONTINENCE

TĚŽKÁ INKONTINENCE

Čtvrtletník vydávaný Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR

Vančurova 2904, 390 01 Tábor,
tel./fax: +420 381 213 332,
www.apsscr.cz, www.listysp.cz,
IČ: 604 458 31

- **Ročník:** I.
- **Číslo:** 2 – LÉTO 2023
- **Cena:** 49,50, roční předplatné 199 Kč / 8 €
- **Vychází:**
V Táboře 30. června 2023
(příští číslo vyjde v září 2023)

▪ **Redakce:**
Ing. Petra Cibulková
e-mail: sefredaktor@apsscr.cz
tel.: 607 056 221

▪ **Jazyková korektura:**
Mgr. Tamara Kajznerová a redakce

▪ **Redakční rada:**
Kateřina Beránková
Ing. Petra Cibulková (šéfredaktorka);
Mgr. Petr Hanuš;
Mgr. Monika Havlíčková;
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA;
Ing. Milan Johanis;
Ing. Pavel Kaczor, Ph.D.;
PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D.;
Ing. Daniela Lusková, MPA;
Mgr. Aleš Mrázek, Th.D.;
PhDr. Filip Novotný;
Mgr. Jan Šesták, Ph.D.;
Mgr. Andrea Tajanovská, DiS.;
Mgr. Claudia Varhol;
PhDr. Melanie Zajacová, Ph.D.;
Mgr. Petra Zdražilová;
Mgr. Petra Zimmelová, Ph.D.

▪ **Grafické zpracování a tisk:**
RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

▪ **Distribuce a objednávky:**
SEND Předplatné, s. r. o.
Ve Žlábku 1800/77, hala A3
193 00 Praha 9 – Horní Počernice
www.send.cz
tel.: 225 985 225, 777 333 370
e-mail: send@send.cz

▪ **Objednávky a distribuce
na Slovensku:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko
Tel.: 00421/2/67201931-33 predplatne
e-mail: predplatne@press.sk,
www.press.sk

▪ **Příspěvky a inzerce:**
Příspěvky mohou být redakčně upravovány
a kráceny. Za obsah inzerce odpovídá
zadavatel. Přebírání krátkých úryvků
článků je možné pouze s uvedením názvu
časopisu a článku, jména autora, čísla
ročníku, vydání a strany.
Přebírání celých článků či jejich částí
přesahujících jeden odstavec je možné
pouze s písemným svolením redakce.

▪ **Registrace:**
MK ČR E 21365, ISSN 2788-2659

Z obsahu čísla:

8

Gratias 2023: I letos známe nejlepší sociální pracovníky

Ing. Petra Cibulková

10

„Chci stát na straně těch
nejubožejších a čelit nárůstu
společenského fašismu
k této skupině obyvatel,“
říká sociální pracovník Pavel Veleman,
držitel ceny Gratias 2023

Ing. Petra Cibulková

13

Nejen důchod je příjem klienta pobytové sociální služby

Ing. Daniela Lusková, MPA, MHA

17

Záchranná sociální síť pro lidi bez domova

Mgr. Marika Jelínková

SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK

**INFORMAČNÍ
A ODBORNÝ ČASOPIS**

(NEJEN)
PRO SOCIÁLNÍ PRACOVNICE
A PRACOVNÍKY

Časopis SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK
vychází v České republice a na Slovensku 4× ročně
(v březnu, červnu, září a prosinci).
Cena jednoho čísla je 49,50 Kč (resp. 2 €).

Členové Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních
službách APSS ČR dostávají časopis v rámci členství.

Pro Českou republiku objednávejte na www.send.cz,
tel. 777 333 370

Pro Slovenskou republiku objednávejte na www.press.sk,
tel. +421 02/67201951-53

Editorial

Ing. Petra Cibulková
šéfredaktorka

Milí čtenáři,
vítám vás na stránkách v pořadí druhého čísla Sociálního pracovníka. Připravili jsme řadu zajímavých témat, přinášíme také reportáž z předání cen Gratias 2023 nejlepším sociálním pracovnícům a pracovníkům a také rozhovor s jedním z oceněných – Pavlem Velemanem. Jeho osobitý přístup, kritika současného systému sociální politiky i sociální práce v posledních týdnech zaznívaly z různých médií. Věřím, že stojí za to, si tento rozhovor přečíst, protože pan Veleman nepoužívá líbivá slovíčka, naopak upozorňuje na palčivé problémy, nebojí se vystoupit a říct hlasitě svůj názor. Přijde mi, že se možná postupem času ze sociální práce vytratil klient, který má být středobodem, a řeší se politické přístupy, aby se takřikajíc vlk nažral a koza zůstala celá. Ale sociální práce nemá být o líbivých slovíčkách či vodění klienta za ruku. Není třeba mu vše strkat pod nos na zlatém podnose. Očekává se i jeho iniciativa a proaktivní přístup, on sám musí chtít změnit svoji situaci k lepšímu, sociální pracovník má být jeho průvodcem tak jako Vergilius doprovázel Danteho v Božské komedii. Sociální pracovník by měl být podle Velemana statečný, citlivý k bezmocným a bojovný k mocným, neměl by se bát ozvat a bojovat za to, co představuje sociální práce. Přestože si můžeme myslet, že jeden hlas slyšet nebude, a je proto zbytečné se ohrazovat a vymezovat, být pasivním příjemcem nikdy ničemu nepomohlo. Nebát se jít proti proudu naopak často přináší křídlené výsledky.

Protože léto již otevřelo svou náruč, užijte jej plnými doušky, načerpejte sílu, energii a nový vítr do plachet, který vás bude v těch nadcházejících podzimních měsících směřovat.

Za redakci přeji krásné a pohodové slunečné dny. ■

Úvodník

PhDr. Melanie Zajacová, Ph.D.

expertka na sociální práci,
Odbor koncepce sociálních služeb a sociální práce, MPSV

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
uplynulý měsíc byl bohatý na různé akce zaměřené na sociální práci, a tak mi dovolu-
te, abych se s vámi podělila o zážitky z některých z nich.

V dubnu jsme se dozvěděli, kdo si pro rok 2023 z rukou ministra práce a sociálních věcí převezme ocenění Gratias – sociální pracovník roku. Se všemi finalisty a finalistkami se můžete seznámit na stránkách časopisu, kde naleznete jejich medailonky. Jejich příběhy jsou pestré tak, jako je rozmanitá sociální práce, a věřím, že pro mnohé z vás jsou nebo budou podnětné. Velkou inspirací téměř všem sociálním pracovníkům byl pan docent Oldřich Matoušek (recenzi jeho poslední knihy – Strategie a postupy v sociální práci – jste si mohli přečíst v minulém čísle), a tudíž jednoznačně Gratias za významný přínos v sociální práci patří oprávněně jemu.

Květen se nesl v duchu konference „Navzdory všem předpokladům je sociální Evropa možná, kde nikdo nezůstane pozadu!“ pořádané v Praze Mezinárodní federací sociálních pracovníků – Evropské sekce (IFSW Europe) a Společností sociálních pracovníků ČR. Na konferenci s kapacitou téměř 400 sociálních pracovníků převažovali zahraniční hosté. Éterem rezonovala výše konferenčního poplatku pro českého sociálního pracovníka. Pokud se na cenu podívám v poměru cena/výkon, nebyla vlastně až tak vysoká – převedeno do českého prostředí vstup stál tři osmihodinové kurzy – konference byla časově obdobně rozsáhlá, nicméně svým obsahem a tématy se jednalo o akci zcela unikátní. A věřím, že do tohoto formátu odborných konferencí a workshopů dospěje i česká sociální práce. Diskuze se zaměřovala dovnitř, na společenské změny, politické aspekty, proměnu paradigmat i postupů v práci s klienty, komunitou i prostředím. Prostě čtyři dny o sociální práci naplno, se skvělou závěrečnou přednáškou Malcolm Payna na téma Člověk ve středu zájmu sociálního pracovníka. Kromě něj jsem se zde setkala i s Ruth Stark, dřívější Global President of International Federation of Social Workers, která se s námi před lety účastnila jedné menší akce v Litomyšli. S radostí komentovala – vzpomínám, když jsem tu byla minule, jak byla ta akce komorní, a podívejte se dnes, světová jména sociální práce hostíte v Praze! Ale – shodou okolností ve stejném čase upozornil projekt Neviditelní na studii, z níž vyplývá, že v České republice se sociální pracovníci ocitají v tíživé finanční situaci („Řeší sociální problémy, ale sami jim čelí“). V květnu jsem byla ještě na jedné konferenci zaměřené na prevenci z pohledu českých a slovenských odborníků („Prevence rozpadu rodin a prevence sociálního propadu rodin“), kde jsme si připomněli, že role sociálních pracovníků v prevenci je zásadní a k tomu, aby ji mohli naplňovat, potřebují adekvátní podmínky.

Červen byl také klíčovým měsícem v mém osobním – profesním životě. Se vzpomínkou na mého školitele, pana profesora Igora Tomeše, jsem v Karolinu převzala diplom stvrzující úspěšné dokončení mého doktorského studia. Ve své disertační práci jsem zpracovávala téma „Sociální práce jako profese v České republice“.

V těchto měsících jste určitě zaznamenali mnohá mediální vystoupení jednoho z oceněných sociálních pracovníků Gratias 2023 Pavla Velemana. Tento muž naplňuje klíčovou úlohu sociálních pracovníků, a to nejen být partnerem člověku – klientovi, ale také upozorňovat na slabá místa systému, jeho nedostatky a ovlivňovat prostředí s cílem dosáhnout změny. V červnu jsme se poprvé potkali, bylo to moc milé setkání a doufám, že ne poslední. S vědomím toho, že nemusíme navzájem vždy se vším souhlasit, s potvrzením toho, že největším expertem v životě člověka (klienta) není nikdo jiný než on sám a že sociálních pracovníků je v systému docela dost, jen nemají vždycky dostatečný prostor dělat sociální práci.

A tak skončím citátem od mého oblíbeného zpěváka Dana Bárty: „A permanentně naznačuju, že svět není primárně místo, kde jsi nicka v soukolí neovladatelných sil a pod diktátem zlých kreténů, kteří za všechno můžou, ale docela hezký místo pro život, kde, když se drobet posnažíš a naučíš se koukat kolem sebe, aniž by sis stál pořád ve výhledu, můžeš vzít osud do vlastních rukou.“ Necht' se vám nejen dobře čte druhé vydání Sociálního pracovníka, ale především necht' se vám daří vidět smysl v sociální práci a vytvářet pro její výkon potřebný prostor. Zůstávám nadšenec do sociální práce. ■

Od ledna 2023 začala platit novela nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě

Ing. Petra Cibulková
šéfredaktorka

Od letošního ledna začala platit novela nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, jejíž vznik iniciovala Unie zaměstnavatelských svazů ČR. Novela upravuje platové zařazení absolventů vyšších odborných škol a bakalářských programů vysokých škol. Většinou jde o všeobecné sestry a další nelékařské zdravotnické pracovníky, jejichž způsobilost k výkonu zdravotnického povolání upravuje zákon č. 96/2004 Sb., a dále o sociální pracovníky dle zákona č. 108/2006 Sb. Okrajově jde také o zaměstnance státní správy a územních samospráv. Předmětnou novelou došlo k nastavení stejného postavení v systému odměňování (zařazení do stejného platového stupně) pro obě skupiny absolventů.

V praxi to tedy znamená, že např. všeobecná sestra na konkrétní pozici má být zařazena do stejného platového stupně bez ohledu na to, zda zákonem stanovenou odbornou způsobilost pro výkon svého povolání získala v rámci studia na vyšší odborné škole, nebo na vysoké škole v bakalářském studijním programu.

Prezident UZS ČR Jiří Horecký již dříve uvedl, že „novela představuje nápravu dosavadního přístupu vedoucího k diskriminační praxi. Absolventi VOŠ zákonné kvalifikační předpoklady (např. na již uvedené a nejrozšířenější profesi všeobecná sestra nebo sociální pracovník) naplnili jednou ze zákonem stanovených alternativ, které jsou právním předpisem vymezeny jako rovnocenné“.

Novela upravuje platové zařazení absolventů vyšších odborných škol a bakalářských programů vysokých škol. Většinou jde o všeobecné sestry a další nelékařské zdravotnické pracovníky, jejichž způsobilost k výkonu zdravotnického povolání upravuje zákon č. 96/2004 Sb., a dále o sociální pracovníky dle zákona č. 108/2006 Sb.

Aktuální znění § 4 odst. 7:

(7) Z doby, kterou zaměstnanci započeli podle odstavců 2 až 6, odečte zaměstnavatel zaměstnanci zařazenému do

- šesté až osmé platové třídy, který dosáhl jen středního vzdělání s výučním listem, dobu 1 roku, nebo dobu 2 roků, pokud dosáhl jen středního vzdělání, anebo dobu 4 roků, pokud dosáhl jen základního vzdělání nebo základů vzdělání,
- deváté platové třídy, který dosáhl jen středního vzdělání s maturitní zkouškou, dobu 2 roků, nebo jen středního vzdělání s výučním listem, dobu 3 roků, nebo středního vzdělání, dobu 4 roků, anebo dobu 6 roků, pokud dosáhl jen základního vzdělání nebo základů vzdělání,
- desáté platové třídy, který dosáhl jen středního vzdělání s maturitní zkouškou, dobu 3 roků, nebo jen středního vzdělání s výučním listem, dobu 4 roků, nebo jen středního vzdělání, dobu 5 roků, anebo dobu 7 roků, pokud dosáhl jen základního vzdělání nebo základů vzdělání,
- jedenácté až šestnácté platové třídy, který dosáhl jen vysokoškolského vzdělání nebo jen vyššího odborného vzdělání, dobu 2 roků, nebo jen středního vzdělání s maturitní zkouškou, dobu 5 roků, nebo jen středního vzdělání s výučním listem, dobu 6 roků, nebo jen středního vzdělání, dobu 7 roků, anebo dobu 9 roků, pokud dosáhl jen základního vzdělání nebo základů vzdělání. ■

Nabídka knih

Využijte nabídky knih, které můžete zakoupit na e-shopu APSS ČR www.obchodapsscr.cz

- Členové APSS ČR mohou objednávat s 10% slevou
- Poštovné zdarma při nákupu nad 2 000 Kč
- Široká nabídka knih se sociální tematikou
- Dárek zdarma při nákupu nad 1 000 Kč

Jaké změny jsou nutné pro správné fungování terénních sociálních služeb v České republice

190 Kč*

Tato studie je výsledkem více než roční práce kolektivu autorů. Přináší dosavadní poznatky o fungování terénních sociálních služeb, popisuje největší nedostatky, problémy a výzvy, kterým terénní služby čelí, ale přináší také možná řešení, návrhy, opatření pro nutné změny i odbornou diskuzi nad nimi.

Kolektiv autorů, APSS ČR

Data o dětech

899 Kč

Kniha přináší podrobný přehled a analýzu veřejně dostupných dat z oblasti ochrany dětí od roku 2005, kdy tato data začala být publikována, do roku 2020. Jedná se o nejrůznější informace, od počtu dětí v různých formách náhradní péče přes odbornost a počty pracovníků v institucionálních formách péče až po finanční náklady spojené s jednotlivými prvky systému ochrany dětí. Tato analýza shromažďuje maximální dostupné množství informací – z internetových zdrojů, archivů, ročenek, získaných prostřednictvím dotazů na úředníky státní správy a samosprávy i zdravotní pojišťovny.

Terezie Pemová, Radek Ptáček, Grada

Knihy objednávejte na e-shopu www.obchodapsscr.cz, nebo pište na e-mail redakce@apsscr.cz.

*Neplatí sleva 10 % pro členy

Příspěvek na péči

– vše, co jste potřebovali vědět

Měsíčně pobírá příspěvek na péči více než 360 tisíc lidí. Jen loni vyplatil Úřad práce ČR klientům touto cestou přes 36 mld. korun. Jde dlouhodobě o nejčastěji vyplácenou dávku. Je určena lidem od jednoho roku věku, kteří kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu potřebují každodenní péči a pomoc při zvládání některých z 10 základních životních potřeb. Patří mezi ně mimo jiné mobilita, orientace, komunikace, tělesná hygiena, stravování nebo třeba péče o domácnost. Příspěvek je určen na úhradu této péče a pomoci.

Kateřina Beránková

tisková mluvčí, Úřad práce ČR

Kdo všechno může o tento příspěvek žádat? Ten, kdo potřebuje péči, nebo ten, kdo pečuje?

Zjednodušeně řečeno, ten, kdo pomoc potřebuje. Případně ten, kdo takového člověka zastupuje jakožto zákonný zástupce, opatrovník nebo zmocněnec.

O příspěvek na péči si tedy může požádat kdokoliv, kdo kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu potřebuje a využívá pomoc zejména blízkých osob nebo sociálních služeb. Přitom dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem se rozumí zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než jeden rok a kterým způsobem omezuje soběstačnost člověka.

O příspěvek na péči tedy nežádá ten, kdo pomoc poskytuje. Oprávněná osoba, které je přiznán příspěvek na péči, se stává příjemcem této dávky. Právě ona si může zvolit, jakou péči bude využívat.

I v případě, že je oprávněná osoba v pobytovém zařízení sociálních služeb, je nadále ona příjemcem příspěvku na péči a musí jej využívat na úhradu péče poskytované zařízením.

Kdo naopak může poskytovat pomoc?

Může to být jak profesionální poskytovatel, tak třeba člen rodiny. Konkrétně – osoba blízká (třeba rodič, manželé, sourozenec apod.), asistent sociální péče (například právě souseď nebo kdokoliv jiný, kdo není osobou blízkou), registrovaný poskytovatel sociálních služeb (např. domov pro seniory, pečovatelská služba), dětský domov, speciální lůžkové zdra-

votnické zařízení hospicového typu nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Takže příspěvek na péči nesouvisí s konkrétní diagnózou nebo určitým typem zdravotního postižení?

Nárok na příspěvek na péči má ten, kdo kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu potřebuje pomoc někoho druhého při zvládání základních životních potřeb. Záleží tedy na tom, jak zdravotní stav ovlivňuje soběstačnost žadatele. Zdravotní stav posuzuje posudkový lékař okresní správy sociálního zabezpečení individuálně.

Jde o jednorázovou dávku nebo pravidelnou?

Jedná se o dávku vyplácenou opakovaně, a to jednou měsíčně.

Kde se o příspěvek na péči žádá?

Žádost se podává na kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR podle místa trvalého pobytu žadatele, a to elektronicky, poštou nebo osobně.

Co všechno musí žadatel k žádosti doložit?

Jedná se o Žádost o příspěvek na péči a Oznámení o poskytovateli pomoci – to je součástí žádosti o příspěvek na péči a je nutné jej také vyplnit a přiložit k žádosti. Formulář Oznámení o poskytovateli pomoci musí potvrdit i poskytovatel pomoci. Tím vyjadřuje souhlas s tím, že poskytuje pomoc a že je srozuměn se základními zákonnými povinnostmi. Vyplnění obou formulářů není nijak složité, v případě potřeby pomoci či dotazů k vyplnění je mož-

né obrátit se na Call centrum ÚP ČR nebo na kontaktní pracoviště ÚP ČR. Důležité je, že k žádosti se nepřikládají lékařské zprávy.

Co když něco bude v žádosti chybět nebo bude špatně vyplněno?

Pokud by byly formuláře neúplně nebo chybně vyplněné, pak příslušné pracoviště ÚP ČR kontaktuje žadatele a vyzve ho k doplnění potřebných náležitostí.

Jak probíhá v praxi posouzení žádosti?

Po podání žádosti o dávku zkontaktuje žadatele sociální pracovník ÚP ČR a dohodne se s ním na osobní návštěvu buď u něj doma, nebo v zařízení, ve kterém klient dlouhodobě žije. V rámci návštěvy proběhne sociální šetření, při kterém sociální pracovník zjišťuje schopnost samostatného života žadatele v jeho přirozeném prostředí, tedy jak moc je závislý na pomoci jiné osoby, co je schopen zajistit vlastními silami a na co už nestačí. Sociální pracovník se věnuje také tomu, v jakém prostředí žadatel o příspěvek žije, jaké má rodinné vztahy, zdroje pomoci, jeho celkové situaci a komunikuje i s tím, kdo pomoc poskytuje. Sociální pracovník nijak nehodnotí zdravotní stav žadatele a po skončení šetření vyhotoví písemný záznam. Následně zašle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení „Žádost o posouzení stupně závislosti“, jejíž součástí je záznam ze sociálního šetření. Posudkový lékař vyhodnotí při posouzení ze zpráv ošetřujícího lékaře žadatele a z výsledku provedeného sociálního šetření. Vypracovaný posudek zašle okresní správa sociálního zabezpečení Úřadu práce ČR a ten na jeho základě vydá rozhodnutí o přiznání, či nepřiznání příspěvku na péči a jeho výši.

Jaká je průměrná doba od podání žádosti po vydání rozhodnutí?

Průměrná doba za loňský rok byla celorepublikově kolem 100 dní. K tomu je třeba doplnit, že o žádosti se rozhoduje vždy ve správním řízení, které je však přerušeno po dobu, po kterou je posuzován zdravotní stav žadatele.

Ještě doplním, že v případě přiznání příspěvku na péči bude příjemce dávku dostávat od měsíce, ve kterém podal žádost. Tedy při první výplatě po přiznání příspěvku obdrží příspěvek za měsíce, které

O příspěvek na péči tedy nežádá ten, kdo pomoc poskytuje. Oprávněná osoba, které je přiznán příspěvek na péči, se stává příjemcem této dávky. Právě ona si může zvolit, jakou péči bude využívat.

Příspěvek se vyplácí v kalendářním měsíci, za který náleží, tedy ani zpětně, ani dopředu, ale v aktuálním období. Vyúčtování služeb není třeba pravidelně dokládat.

uplynuly od podání žádosti. Konkrétně, pokud člověk žádal v lednu a rozhodnutí je vydáno v dubnu, dostane najednou peníze za leden až duben a od května pak vždy jednou za měsíc.

Vyplácí se příspěvek na péči zpětně, nebo dopředu? A je třeba dokládat vyúčtování využitých služeb?

Příspěvek se vyplácí v kalendářním měsíci, za který náleží, tedy ani zpětně, ani dopředu, ale v aktuálním období. Vyúčtování služeb není třeba pravidelně dokládat. ÚP ČR provádí namátkové kontrolní šetření, při kterém kontroluje využívání příspěvku. V rámci této kontroly může ÚP ČR příjemce dávky vyzvat, aby prokázal její správné využívání, což může být právě vyúčtováním hrazení sociální služby. Pokud poskytuje péči osoba blízká, pak se vyúčtování nepředkládá.

Jaké je rozpětí příspěvku na péči? A jak se určuje jeho výše?

Měsíční výše příspěvku se odvíjí od stupně závislosti na pomoci jiné osoby a věku příjemce.

Zákon stanovuje čtyři stupně závislosti (lehkou, středně těžkou, těžkou a úplnou). Ke každému stupni závislosti stanovuje počet nezvládaných základních životních potřeb a také příslušnou částku příspěvku na péči.

Částky pro děti do 18 let a pro dospělé jsou odlišné. V případě první skupiny příjemců se měsíční výše příspěvku na péči pohybuje v rozmezí od 3 300 do 19 200 Kč. U klientů starších 18 let pak činí 880 až 19 200 Kč.

Co když se zdravotní stav příjemce dávky zhorší a potřebuje více péče, a tím pádem i více peněz na její zajištění?

V průběhu pobírání této dávky může její příjemce kdykoli při zhoršení zdravotního stavu požádat o změnu přiznaného příspěvku.

Jak konkrétně se o zvýšení částky žádá?

Na kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR, které příspěvek vyplácí, se podává „Návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči“. Poté žadatele kontaktuje a navštíví sociální pracovník. Následně ÚP ČR požádá posudkového lékaře o posouzení stupně závislosti. Probíhá tedy stejný proces jako při podání prvotní žádosti. Jestliže dojde ke zvýšení stupně závislosti, vyplatí se rozdíl mezi původně a nově přiznaným stupněm závislosti od měsíce podání návrhu.

Jak je to v případě, pokud příjemce dávky žije v pobytovém zařízení sociálních služeb (např. domově pro seniory), kdo dostává příspěvek?

Příjemcem příspěvku na péči je vždy oprávněná osoba, tedy ten, kdo péči využívá, případně je příjemcem zákonný zástupce, pokud jde o dítě, nebo opatrovník, pokud jde o osobu, která má omezenou svéprávnost. Oprávněná osoba, která má nárok na příspěvek na péči, musí tento příspěvek na péči využívat k úhradě potřebné pomoci a péče. Pokud je péče poskytována pobytovým zařízením

INZERCE

Denní psychoterapeutické sanatorium „Ondřejov“ s.r.o. v Praze 4, přijme sociálního pracovníka (m/ž)

Od poloviny roku 2022 jsme součástí zdravotnického holdingu AKESO. V přátelském kolektivu budete pracovat na projektu zkvalitnění a dostupnosti péče o duševní zdraví v ČR.

- Nabízíme:**
- ✔ stravenkový paušál
  - ✔ 6 týdnů dovolené
  - ✔ Multisport kartu
  - ✔ možnost využití služebního vozu

+420 775 707 289

dps@ondrejov.cz

www.ondrejov.cz

sociálních služeb, náleží celý příspěvek to-
muto zařízení.

Pokud člověk pobírá příspěvek na péči a musí do nemocnice, bude ho dostávat i během hospitalizace nebo se jeho výplata pozastaví?

Zákon o sociálních službách ukládá příjemci příspěvku povinnost zahájení i ukončení hospitalizace oznámit kontaktnímu pracovišti ÚP ČR, které příspěvek vyplácí, a to ve lhůtě do 8 dnů. Ohlásit to může i pečující osoba. Tato skutečnost má vliv na nárok na výplatu. Pokud by hospitalizace trvala déle než celý kalendářní měsíc, pak za tento měsíc výplata příspěvku nenáleží. Pokud je hospitalizace kratší než celý měsíc, náleží výplata celého měsíčního příspěvku.

Pokud by hospitalizace trvala déle než celý kalendářní měsíc, pak za tento měsíc výplata příspěvku nenáleží. Pokud je hospitalizace kratší než celý měsíc, náleží výplata celého měsíčního příspěvku.

Jaký je postup v případě dětí? Resp. za ty nezletilé, do 18 let, žádá o dávku zákonný zástupce, tedy zpravidla rodič. Jaký je postup poté, co dítě oslaví 18. narozeniny? Musí pak žádat znovu o příspěvek na péči jako dospělý?

Ne, o dávku není nutné znovu žádat. Úřad práce ČR hlídá dosažení zletilosti a zašle čerstvě dospělému písemné sdělení o tom, že mu bude od 18 let vyplácet příslušný příspěvek na péči ve výši pro dospělé. Současně po dosažení zletilosti Úřad práce ČR musí podle zákona nechat znovu posoudit zdravotní stav a rozhodnout o příspěvku na péči. Celý tento proces zajistí ÚP ČR a bude o něm oprávněnou osobu informovat. ■

Komplexní informace včetně informativního videa a podcastu jsou k dispozici jak na webu ÚP ČR <https://www.uradprace.cz/web/cz/prispevek-na-peci>, tak i na sociálních sítích FB, IG a YT. Najdete nás i v aplikaci Spotify. V případě potřeby je možné obrátit se na Call centrum ÚP ČR, bezplatná linka 800 77 99 00, callcentrum@uradprace.cz.

Gratias 2023: I letos známe nejlepší sociální pracovníky

Již po šesté byly letos nejlepšími sociálními pracovníky a pracovnícím předány ceny Gratias, ocenění za jejich profesní působení, kterým každodenně přispívají k rozvoji a profesionalizaci sociální práce v České republice. Slavnostní předání proběhlo 25. dubna v Klementinu. Skleněnou plaketu pro vítěze převzalo z rukou ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečky 5 z 249 nominovaných sociálních pracovníků, a to v pěti různých kategoriích. Ministr navíc udělil i jedno zvláštní ocenění za významný přínos v sociální práci Oldřichu Matouškoví in memoriam, které bylo předáno rodině.

Ing. Petra Cibulková

šéfredaktorka

„Jsem rád, že dnes mohu ocenit nejlepší sociální pracovníky, bez kterých bychom se jako společnost rozhodně neobešli. Nesmíme zapomenout na jejich obrovské nasazení během série mimořádných událostí posledního roku, ale i jejich obětavost v rámci řešení každodenních starostí a pracovních povinností,“ uvedl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka. „Práce sociálního pracovníka je nesmírně složitá a je mi naprosto jasné, že bez obrovského nadšení a odhodlání by tohle

povolání dělat nešlo. Velmi si vážím všech lidí, kteří do své práce vkládají kus sebe, a jsem moc rád, že jsem se s nimi mohl dnes potkat a předat jim cenu Gratias za rok 2023. Sociální pracovníky vnímám jako zatím stále nedocenené hrdiny všedních dní,“ dodal ministr Jurečka. Následně všem poděkoval za pomoc při zvládnání energetické chudoby, kdy se do pomoci klientům během právě uplynulé zimy zapojilo bezmála čtyři tisíce sociálních pracovníků, za koordinaci pomoci válečným uprchlíkům i za nasazení během pandemie covidu-19 nebo při řešení následků po tornádu na Moravě.

Skleněnou plaketu pro vítěze převzalo z rukou ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečky 5 z 249 nominovaných sociálních pracovníků, a to v pěti různých kategoriích.

Ocenění Gratias za rok 2023 získali:
V kategorii Veřejná správa

Pavel Veleman, DiS.

Osobní motto:

„Práce je to, co nikdo nechce dělat.“
(T. G. Masaryk)

Pavel Veleman je absolventem Vyšší odborné školy sociální právní v Praze (Evangelická akademie). V oblasti sociální práce působí profesionálně od roku 2006, kdy nastoupil na pozici sociálního pracovníka ÚMČ Praha 10. Sociální práci pojímá jako multidisciplinární/komplexní obor, který je eticky a spirituálně zakotven v samé podstatě hodnot lidské humanity. Ve svém životě vystřídal několik pracovních profesí. Moc rád vzpomíná například na práci vinárníka, kde k ránu vlastně také vykonával práci „amatérského sociálního pracovníka“. Tyto pracovní zkušenosti dělí více než třicet let času – lidé odcházejí a přicházejí, ale touha po pochopení a porozumění jejich bolesti je však věčná. A toto je pro Pavla Velemana podstata oboru sociální práce.

V kategorii Služby sociální péče

Bc. Irena Králová

Osobní motto:

„Slušnost, pokora, píle, láska.“

Irena Králová studovala jednoleté studium psychologie a společenských věd (nultý ročník VŠ). Následně od roku 2010 studovala obor sociální politika a sociální práce na Ústavu sociální práce v Hradci Králové.

vé. Profesi sociální práce započala v roce 2014 jako sociální pracovnice v nestátní neziskové organizaci Jistoty Domova, z.ú., kde se zaměřuje na podporu a pomoc občanům, kteří se dostali do těžké životní situace z důvodu nemoci či věku.

**V kategorii
Služby sociální prevence**

Mgr. Denisa Vacková, DiS.

Osobní motto: „Nic není nemožné.“

Denisa Vacková dokončila studium Sociální práce na Vyšší odborné škole v Čelákovících, v roce 2016 absolvovala na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem obor Sociální práce na Sociálně ekonomické fakultě a poté nastoupila na obor Sociální práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Na pozici sociálního pracovníka pracuje ve Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR od roku 2017.

**V kategorii Ostatní
(vězeňství, školy a školská zařízení,
zdravotnictví)**

Bc. Věra Janáková

Osobní motto:

„Každý nový den je zároveň novou příležitostí.“

Věra Janáková v roce 2013 dokončila studium na Univerzitě v Hradci Králové, obor Sociální práce. Od roku 2006 působila jako pracovnice v sociálních službách na městském úřadě v Ledči nad Sázavou. Od roku 2014 pracuje ve věznicí Světlá

nad Sázavou a od roku 2018 na pozici sociálního pracovníka. Od roku 2022 lekturuje program v Norsku pro otce ve vězení, který vychází z Úmluvy o právech dítěte a jehož pilotování aktuálně probíhá v pěti věznicích v ČR.

**V kategorii
Sociální poradenství**

Bc. Kateřina Korbelová, DiS.

Osobní motto:

„Co tě nezabije, to tě posílí.“

Kateřina Korbelová absolvovala CARITAS – Vyšší odbornou školu sociální Olomouc a Cyrilometodějskou teologickou fakultu Univerzity Palackého, obor Charitativní a sociální práce. Na pozici sociální pracovnice začala pracovat v roce 2006 ve Sdružení azylových domů. Od roku 2007 pracuje v organizaci Oblastní charita Blansko jako sociální pracovník v sociálních službách Azylový dům a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a od roku 2010 jako sociální pracovník a vedoucí v sociální službě Charitativní poradna – odborné sociální poradenství.

**V kategorii
Významný přínos
v sociální práci**

doc. PhDr. Oldřich Matoušek, CSc.

(31. 1. 1947 – 3. 8. 2022)

Oldřich Matoušek vystudoval na Filozofické fakultě jednoborovou psychologii. Po ukončení vysoké školy začal pracovat jako klinický psycholog na psychiatrii. Neodmyslitelně byl spjat s Katedrou sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy od roku 1991, kdy jí spoluzakládal a pak i dlouhá léta vedl. V posledních letech se docent Matoušek intenzivně výzkumně i publikačně zabýval tématem profesionalizace sociální práce a inovace ve vzdělávání sociálních pracovníků. Úzce spolupracoval s Asociací vzdělavatelů v sociální práci a různými dalšími institucemi a organizacemi se záměrem přispět ke zvýšení kvality sociální práce. Zanechal nám obsáhlý odkaz – kromě především obsáhlé publikační, výzkumné a dlouholeté pedagogické činnosti mimo jiné i několik konkrétních tvůrčích, výzkumných i pedagogických plánů, které bychom měli dále realizovat ve prospěch rozvoje sociální práce. ■

„Chci stát na straně těch nejubožejších a čelit nárůstu společenského fašismu k této skupině obyvatel,“

říká sociální pracovník Pavel Veleman, držitel ceny Gratias 2023

U příležitosti slavnostního předání cen Gratias 2023, které proběhlo v dubnu v Klementinu, jsme se zeptali jednoho z oceněných, Pavla Velemana, sociálního pracovníka, který se této profesi věnuje již přes 17 let. Přestože z jeho úst zaznívá silná kritika současného systému sociální práce a sociální politiky, chce stát na straně těch nejubožejších a čelit nárůstu společenského fašismu k této skupině obyvatel. K sociální práci ho přivedla i náhoda. Jak sám říká, sociální pracovník by se neměl bát pojmenovat při práci s klientem svoji osobní zkušenost, a to opravdu vnitřně pravdivě.

Ing. Petra Cibulková
šéfredaktorka

Co vás přivedlo k sociální práci?

K sociální práci mě přivedl komplexní zájem o lidi a společnost. Ale současně musím říct, že i náhoda. Nedostal jsem se totiž na obor Kulturologie, kam jsem chtěl, ale skončil jsem na Evangelické akademii, kde mi bylo moc hezky. Opravdu.

Jak se v průběhu let změnila sociální práce i sociální politika státu, došlo někdy k tomu, že jste při střetu s realitou v sociální práci přišel o ideály?

Sociální politika i sociální práce se v průběhu let výrazněji posunula k horšímu. Politici nám ji ukradli a většinou ji nahrazují politickým marketingem pro své voliče (myslím tím třeba zájezdy a využití času u těch movitějších seniorů a hlavně „soudružské, předvolební návštěvy v pobytových službách“, kde děláme servis často místní politické mafii. Je to ponižující úloha, degradace našeho oboru a nechápu třeba ředitele těchto zařízení nebo vedoucí sociálních odborů, že na toto přistupují, a co je ještě horší – nutí k tomu své podřízené). Ideály jsem v dospělém životě již většinou skoro žádné neměl, z duše mi mluví deníkové záznamy básníka a překladatele Jana Zábrany: „Vždy je v životě jasná jediná věc – jistota nejhoršího, a proto je třeba skórovat za poraženého.“

V čem podle vás spočívá správně fungující sociální práce?

V dobře fungujícím sociálním státě, který není oligarchický a dokáže zajistit

potřebné nástroje k výkonu sociální práce svým zaměstnancům a pochopitelně i finanční podmínky, které umožní přežít v systému, kde o všem rozhodují peníze. Nic takového se však neděje a nevidím ani možnost změny u většinou vystrašených sociálních pracovníků a pracovníc, kteří by projevíli sebemenší odpor vůči politickému tlaku.

Jste kritik současného nastavení sociální politiky. Co by podle vás mělo MPSV změnit na současném systému?

Jedním slovem všechno. Opravdu, tam jde již jen o peníze a pocit důležitosti. Třeba lidé na ulici ani nevědí, že nějaké MPSV je, natož aby se třeba sešli na protestní demonstraci kvůli absolutnímu nedostatku pobytových služeb.

Jaký by měl být dobrý sociální pracovník?

Sociální pracovník by měl být v této době hlavně statečný, citlivý k bezmocným a bojovný k mocným.

Může se současný sociální pracovník ponaučit z historie sociální práce, co by využíval v dnešní době?

Zásadní kniha je pro mne Masarykova „Otázka sociální“. Tady někde se rodí základní humanistický pohled na možnost evoluční cestou vytvořit stát, republiku, kde není potřeba almužnictví, tzv. dobročinnost, a přes nástroje profesionální, moderní sociální politiky, které v praxi vykonává profesionální, vyškolený sociální pracovník, se rodí opravdu vize sociálního státu, kde se lidé cítí důstojně. V době zrodu masové společnosti byl i návodem, jak udržet na uzdě nárůst fašismu a komunismu. Po válce byl vzorem pro „welfare state“ nejen ve Skandinávii, bohužel již bez naší účasti.

Koronavirus, energokrise, rapidní růst inflace, to vše odstartovalo, že se lidé s nízkými příjmy dostávají čím dál více do chudoby, rodiny neuživí své děti. Kde vidíte řešení, vidíte vůbec takřkajíc světlo na konci tunelu?

Momentálně bohužel světlo na konci tunelu nevidím. Vše pro mne podstatné v sociální oblasti je politicky vytěsňeno a nahrazeno obchodním, líbivým marketingem, který válkuje skutečnou realitu života lidí.

Díky vám je sociální práce v posledních dnech dosti skloňované téma. Jaký obraz pomáhají média vytvářet o sociálních pracovnících?

Záleží na tom, koho se ptají (cha, cha...).

Když se ptají vás, jste kritikem a zaznívá i určitá skepse. Co vás přesto už tolik let drží v profesi sociálního pracovníka? Někteří totiž již rezignovali a sociální práci vyměnili za úplně jiné odvětví.

Mám v sobě určitou umanutost a nechci opouštět práci, která mě asi nejvíce naplňuje z toho, co jsem v životě kdy dělal – je tam i trochu mesiášský syndrom a taky pozor – kdo a kde na mě skoro v 57 letech čeká... „Nalej čistýho vína, pokrytče“ – zpíval za mých mladých let dnes již zemřelý geniální muzikant Filip Topol.

Co by mohli sociální pracovníci naopak dělat, aby zlepšili obraz své práce? Asi málokterý sociální pracovník se umí prezentovat a „prodat“:

Nejde o to se prodat, jde o to mluvit třeba v kolektivech, s nadřízenými, tajemníky, starosty, politiky o bolesti našich klientů a nebát se pojmenovat svoji osobní zkušenost. A být patřičně asertivní a říci si třeba o větší peníze, které se nebudou vyplácet jen za servilitu a plnění přání politických a úředních partiček. V tomto je nutné být vnitřně pevný.

Myslíte si, že jsou sociální pracovníci schopni v důsledku byrokratické zátěže, politického tlaku i nezájmu politiků

přijít s konstruktivním řešením prezentovat svoji práci a její důležitou roli pro společnost dostatečně hlasitě?

Tady musí mluvit vrcholový management, a hlavně střední management, kteří jsou přece jen slušněji placeni za to, aby pomocí cukru a biče drželi hlavní politické hráče v klidu. Chtělo by to velké spojení sociálních pracovníků zespodu a třeba pomocí stávkových a protestních akcí si nějak pomoci – podívejte se do Francie, tam je cesta k narovnání páteře.

Kde vidíte sociální práci za pár let?

Pakliže se nestane zázrak, sociální práce bude stále více marketingem pro politiky a fíkový list, který drží kulisy vesnice jménem „Potěmkinovo“ pro politické a úřední panáky, aby se zakryl totálně rozpadlý a nefunkční sociální stát. Jinak pro klienty bude vše potřebné ze sociálních služeb závislé na finančním, sociálním, mocenském a kulturním kapitálu. Čím více těchto kapitálů, tím přístupnější standardní sociálně-zdravotní péče, která bude pro stále se ztenčující střední třídu, a pochopitelně

špičková, nadstandardní péče bude pouze pro řádově desítek rodin oligarchů. Ti ostatní (zbylých minimálně 40 procent obyvatelstva) nebude mít prakticky nic podstatného ze sociální oblasti a budou v dlouhých nočních frontách čekat na vytržení zubu.

V květnu jste po 17 letech skončil na pozici sociálního pracovníka Úřadu městské části Praha 10 a nastoupil u Maltéžské pomoci. Jaká jsou vaše očekávání?

Chci stát na straně těch nejobozejších a čelit nárůstu společenského fašismu k této skupině obyvatel. Cílovou skupinou Maltéžské pomoci (terénní služby) jsou lidé bez domova.

Co pro vás znamená ocenění Gratias?

Cítím radost, že ještě existují zejména kolegyně, které si všímají práce druhých. Jinak znám desítky daleko lepších sociálních pracovníků a hlavně pracovníků, než jsem já. Opět určitá náhoda, a tím se vracím na začátek k první otázce. ■

Podpora bydlení ukrajinských uprchlíků po přijetí Lex Ukrajina V

Přijetím tzv. Lex Ukrajina V¹ došlo k podstatné úpravě podpory bydlení ukrajinských uprchlíků. V tomto článku představím nejzásadnější změny, které přinesla uvedená novela.

Mgr. Ivana Rejzková

právníčka odboru sociálního zabezpečení
Kanceláře veřejného ochránce práv

Bezplatné ubytování již jen dočasně

Do přijetí Lex Ukrajina V měli ukrajinskí uprchlíci nárok na bezplatné ubytování ve dvou formách, a to nouzovém ubytování a dočasném nouzovém přístřeší. Ubytování v dočasném nouzovém přístřeší bylo pouze přechodné, zpravidla nepřesahující 1 měsíc. Šlo o ubytování v zařízeních, která běžně neslouží k ubytování (například tělocvičny) nebo která byla k tomuto účelu vytvořena (například stany). Naproti tomu nouzové ubytování bylo dlouhodobější a stabilnější. Poskytovalo se v objek-

tech, které slouží k bydlení nebo ubytování (například ubytovny, hotely či penziony).²

Přestože zákon č. 65/2022 Sb. předpokládal, že i v nouzovém ubytování budou ukrajinskí uprchlíci pobývat pouze dočasně (maximálně 3 měsíce), řada z nich využívá tuto formu bydlení již od svého příchodu na území České republiky. Důvodem, proč uprchlíci setrvávají v nouzovém ubytování, je jednak nedostatek volných nájemních bytů, a jednak nákladnost nájemního bydlení. Mnoho uprchlíků, ačkoli pracuje, si nemůže dovolit hradit tržní nájemné.³ Komplikací je také kauce, kterou vyžaduje většina pronajímatelů. Úřad práce sice na její (alespoň částečné) pokrytí poskytuje mimořádnou okamžitou pomoc, o této možnosti však často uprchlíci

nevědí. Navíc, formulář žádosti není dostupný v ukrajinštině.

Lex Ukrajina V přináší v oblasti bezplatného ubytování podstatné zpřísnění. **Nárok na bezplatné ubytování budou mít ukrajinskí uprchlíci pouze po dobu 5 měsíců (150 dnů) ode dne udělení dočasné ochrany.** Mnoho uprchlíků dosáhlo uvedeného limitu již dnem účinnosti Lex Ukrajina V, tj. 1. 4. 2023. Pro tyto osoby zákon stanoví ochrannou lhůtu v délce 3 měsíců (90 dnů), po kterou mohou ještě zůstat v nouzovém ubytování. Do konce června 2023 mohou v nouzovém ubytování setrvat také uprchlíci, kteří dosáhli maximální doby bezplatného ubytování v období od dubna do června 2023.⁴ Od července 2023 i tito uprchlíci budou muset platit náklady na ubytování z vlastních příjmů, a to i když po domluvě s ubytovatelem zůstanou v dosavadním ubytování.

¹ Zákon č. 75/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

² Srov. § 6b odst. 2 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění do 31. 3. 2023.

³ Podle posledních průzkumů jen 13 % ukrajinských uprchlíků pracovalo za více než 200 Kč na hodinu (viz <https://www.paqresearch.cz/post/integrace-ukrajinskych-uprchliku-rok-pote>).

⁴ Srov. § 6b odst. 2 zákona č. 65/2022 Sb., ve znění od 1. 4. 2023, a bod 2. a 3. přechodných ustanovení k zákonu č. 75/2023 Sb.

Výjimka z omezení doby bezplatného ubytování

Maximální limit bezplatného ubytování nepatří pro tzv. zranitelné osoby. Mezi ně patří děti do 18 let, studenti až do 26 let, osoby pečující o dítě do 6 let, těhotné ženy, osoby starší 65 let, osoby se zdravotním postižením (tj. osoby invalidní, držitelé ukrajinského průkazu osoby se zdravotním postižením a osoby, které okresní správa sociálního zabezpečení – OSSZ – uznala za zdravotně postižené) a osoby pečující o osoby se zdravotním postižením. **Podmínkou však je, že tyto osoby mají nárok na humanitární dávku.**⁵ Uprchlíci, kteří jsou sice zranitelní, ale nesplňují podmínky pro přiznání humanitární dávky, nemají po uplynutí 5 měsíců od udělení dočasné ochrany nárok na bezplatné ubytování.

Výjimka z maximální doby bezplatného ubytování platí výlučně pro vymezenou skupinu osob. Pokud například v nouzovém ubytování bydlí matka se 2 dětmi ve věku 6 a 12 let a babička těchto dětí, které je 60 let, bezplatné ubytování bude mít po 150 dnech od udělení dočasné ochrany pouze matka s dětmi. Babička, bude-li zdravá, nespadne do okruhu zranitelných osob. Bude se se tak muset dohodnout s provozovatelem ubytování na podmínkách svého dalšího setrvání v ubytování a na úhradě nákladů na ubytování.

Podle informací z praxe ale někteří poskytovatelé ubytování nemají zájem, aby u nich zůstávali ukrajinskí uprchlíci, kteří nejsou zranitelnými osobami. Bezplatné ubytování často poskytují penziony a hotely, kterým na jaře začala sezóna. Potřebují tak volné kapacity pro ubytování rekreantů. Také pro ně ubytování ukrajinských uprchlíků může přestat být výhodné. Provozovatelé bezplatného ubytování dostávají od státu paušální náhradu nákladů na ubytování. Při ubytování v ubytovnách, penzionech či hotelech činí tato náhrada 350 Kč za osobu a noc. Měsíčně tak ubytovatel dostane 10 500 až 10 850 Kč za každou osobu, a to bez ohledu na věk. Pokud poskytovatel ubytování bude požadovat stejnou částku přímo po ukrajinských uprchlících, většina z nich ji nebude schopná uhradit.

Ověřování a zjišťování zranitelnosti

Ministerstvo vnitra, které spravuje evidenci nouzového ubytování, získává údaje o zranitelnosti ukrajinských uprchlíků od Ministerstva práce a sociálních věcí. To zjišťuje dané údaje prostřednictvím žádosti o humanitární dávku. Online aplikace žádosti o dávku od května 2023 obsahuje zaškrtnávací políčko k označení

zranitelnosti. U kritérií věku a péče o dítě ověřuje splnění podmínek zranitelnosti sama aplikace. Naplnění ostatních kritérií zranitelnosti musí ukrajinskí uprchlíci nějakým způsobem osvědčit.

Do konce června 2023 se splnění podmínek zranitelnosti prokazuje formou čestného prohlášení. **Od července 2023 již ukrajinskí uprchlíci budou muset úřadu práce předložit doklad, který osvědčuje, že jsou zranitelnou osobou (například doklad o invaliditě, těhotenským průkazem, potvrzení o studiu).** Problematické je osvědčování zdravotního postižení u osob, u nichž toto postižení vzniklo po jejich příchodu na naše území. OSSZ bude provádět posouzení zdravotního stavu teprve od července 2023. Do doby, než OSSZ vyhotoví posudek, nebude uprchlík považován za zranitelnou osobu, a to i když bude zjevně splňovat podmínky zranitelnosti (například chybějící končetina jako důsledek válečných bojů). Nebude tak mít nárok na bezplatné ubytování. Náklady na ubytování si bude muset hradit z vlastních zdrojů.

Konec příspěvku pro solidární domácnost?

Vedle nouzového ubytování, případně dočasného nouzového přístřeší, mohou ukrajinskí uprchlíci bezplatně bydlet též v domácnostech či bytech soukromých osob. Ubytovatelé za účelem pokrytí nákladů spojených s ubytováním uprchlíků, mohou čerpat speciální dávku – příspěvek pro solidární domácnost. Výše této dávky se odvíjí od počtu ubytovaných osob a také od toho, zda uprchlíci bydlí v samostatném bytě nebo společně s ubytovatelem v jeho bytě či domě.⁶

Lex Ukrajina v s účinnosti od července 2023 umožňuje čerpání příspěvku pro solidární domácnost již jen osobám, které s uprchlíky sdílí společnou domácnost. Finanční pomoc s úhradou nákladů na bydlení při užívání celého bytu je nově součástí humanitární dávky. Úřad práce ji tak vyplácí přímo uprchlíkům. Právě kvůli této skutečnosti však někteří ubytovatelé již nechtějí dále ubytovávat ukrajinské uprchlíky. Obávají se, že jim uprchlíci nebudou předávat vyplacené prostředky na úhradu nákladů na bydlení. Zákon č. 66/2022 Sb. totiž, na rozdíl od zákonů upravujících české dávky na bydlení, nepřipouští přímou úhradu dávky či její části k rukám ubytovatele. V situaci, kdy ubytovaný nezaplátí náklady na bydlení,

tak ubytovatel nemá žádný nástroj, jak od něj vymoci jejich úhradu.

Podpora bydlení součástí humanitární dávky

Pokud uprchlík nemá bezplatné ubytování, úřad práce při posouzení nároku na humanitární dávku a stanovení její výše zohlední nařízením vlády stanovené započitatelné náklady na bydlení. Výše podpory se liší podle toho, zda uprchlík bydlí v bytě zařazeném v evidenci bytů vedené Ministerstvem práce a sociálních věcí, nebo v jiném typu ubytování (včetně bytů, které nejsou z nějakého důvodu v evidenci bytů). **Při ubytování v bytě, který je v evidenci, činí výše započitatelných nákladů na bydlení 3 000 Kč na osobu, přičemž zohlednit lze až 5 společně žijících a hospodařících osob. Pokud uprchlíci žijí v jiném typu ubytování, mají nárok na 80 % z podpory poskytované do bytů v evidenci, tj. 2 400 Kč pro 1 osobu. Tyto osoby ale pro započtení nákladů na bydlení musí splnit ještě jednu podmínku, a to pracovat nebo být v evidenci uchazečů o zaměstnání (nejsou-li zranitelnou osobou).**⁷ Od června 2023 je na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí dostupná kalkulačka výše započitatelných nákladů na bydlení.

Zaevidování bytu musí provést vlastník bytu.⁸ Evidenci ministerstvo spustilo již v dubnu 2023.⁹ **Do evidence však není možné zapsat všechny byty.** Musí se jednat o byt, který je zkolaudovaný jako byt nebo který splňuje podmínky pro trvalé bydlení podle stavebního zákona. To může činit potíže například u rodinných domů s více bytovými jednotkami, které nejsou samostatně zkolaudované. Mnohdy také chybí doklad o kolaudaci nebo dokumentace ke stavbě, což rovněž působí komplikace při zaevidování bytu. Bohužel tyto obtíže se pak odráží v ochotě vlastníků bytů zapisovat byty do evidence.

Závěr

Jak je patrné i z výše popsaného, nastavený systém podpory bydlení nepamatuje na všechny situace. Pro **uprchlíky, kteří z nějakého důvodu vypadnou z tohoto systému, je tu poslední záchrana v podobě mimořádné okamžité pomoci.** U této dávky však není žádný zjednodušený režim jako u ukrajinských dávek. Pro její přiznání uprchlík musí splnit stejné podmínky jako český občan. ■

⁵ Srov. § 6b odst. 3 zákona č. 65/2022 Sb., ve znění od 1. 4. 2023, ve spojení s § 6b odst. 1 zákona č. 66/2022 Sb.

⁶ Srov. § 8 odst. 8 zákona č. 66/2022 Sb., ve znění od 30. 6. 2023.

⁷ Srov. § 6b odst. 2 zákona č. 66/2022 Sb., ve znění od 1. 7. 2023.

⁸ Viz § 6a odst. 3 zákona č. 66/2022 Sb.

⁹ Dostupná na <https://ebs.mpsv.cz/>.

Nejen důchod je příjem klienta pobytové sociální služby

Sociální pracovníci poskytovatelů pobytových sociálních služeb mnohdy řeší stanovení úhrady a rozsah využití započitatelných příjmů pro stanovení úhrady za poskytování ubytování a stravování, tj. za základní činnosti uvedené v § 35 písm. c) a d) zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZSS“). Touto problematikou se zabýval projekt MPSV Rozvoj systému sociálních služeb a za účelem nastavení jednotné praxe poskytovatelů pobytových sociálních služeb k provedení § 73 ZSS navrhl tento doporučený postup.

Ing. Daniela Lusková, MPA, MHA
ředitelka Domova U Biřičky

Obsah:

- Práce sociálních pracovníků s příjmy klientů pobytové sociální služby.
- Nejen důchod je příjem.
- Jak nastavit informační systém.

Doporučený postup se týká poskytovatelů vyjmenovaných v § 73 odst. 1) ZSS, tedy:

- a) týdenní stacionář (§ 47);
- b) domov pro osoby se zdravotním postižením (§ 48);
- c) domov pro seniory (§ 49);
- d) domov se zvláštním režimem (§ 50);
- e) zdravotnická zařízení lůžkové péče (§ 52).

Postup stanovování úhrady za ubytování a stravování a zjišťování příjmu

Při stanovování úhrady za ubytování a stravování v pobytových sociálních službách se postupuje podle tří principů:

- Princip maximálního využití úhradového limitu
- Princip dohody o maximálním využití příjmů osoby
- Princip dobrovolnosti sdělení výše příjmů osoby

Úhradová politika poskytovatele sociální služby

Doporučujeme, aby poskytovatel sociálních služeb využíval maximálních výší úhrady pro jednotlivé druhy služeb stanovených vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Pokud poskytovatel stanovuje sazby nižší, případně diferencované podle úrovně ubytování, může se rozdíly mezi typy ubytování pohybovat v minimálních rozdílech, v řádu jednotek korun. Není vadou, když vysoký podíl klientů sociální služby na plný výměr úhrady podle ceníku poskytovatele nedosáhne.

Jednání o výši úhrady se zájemcem o sociální službu nebo klientem sociální služby

Schéma představuje zjednodušené doporučení, jak postupovat v předávání informací osobě. Body 1 a 2 se prolínají, informování o plné úhradě, ochraně příjmů a využití všech druhů příjmů probíhá souběžně. Je-li s osobou sjednána plná úhrada, dále se nepokračuje.

Zjistí-li však poskytovatel během vyjednávání riziko nedostatečných příjmů na zaplacení úhrady za ubytování a stravování, postupuje do dalších úrovní informování, tedy informuje o možnosti požádat o snížení úhrady, pomůže žádost sepsat, vyžádá si důchodový výměr a následně vyměří sníženou úhradu.

Povinnost poskytnout informace a základní poradenství

Při jednání se zájemcem o službu nebo později v průběhu poskytování sociální služby s klientem (dále také jen „osoba“) poskytovatel vyjednává prioritně úhradu podle ceníku poskytovatele sociální služby. Zároveň informuje osobu o zákonné ochraně příjmů podle § 73 odst. 3 ZSS,

tedy, že po úhradě za ubytování a stravu při poskytování pobytových sociálních služeb v týdenních stacionářích musí osobě zůstat alespoň 25 % jejího příjmu, a při poskytování pobytových služeb v domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem a zdravotnických zařízeních lůžkové péče musí osobě zůstat alespoň 15 % jejího příjmu.

Dále informuje osobu, co je považováno za příjmy. Vymezení příjmů je uvedeno v samostatné kapitole níže. Jako zjednodušenou pomůcku lze využít přehled příjmů v příloze č. 1. Za poučení osoby odpovídá poskytovatel sociální služby, stejně tak za zajištění povinného zůstatku z příjmu. Je na rozhodnutí poskytovatele, jestli poučení předloží osobě k podpisu, nebo provede ústní poučení se záznamem do dokumentace. V případě pozdějších pochybností, pokud nebylo poučení potvrzeno klientovým podpisem, se však má za to, že poučení nebylo provedeno.

Zjišťování příjmů

Poskytovatel sociální služby není oprávněn aktivně pořizovat důkazy o výši příjmů. Sdělení příjmů je založeno na **dobrovolnosti ze strany osoby**. Pakliže se ale osoba domnívá, poté, co byla poskytovatelem informována o druzích příjmů, že by jí po úhradě nákladů na ubytování a stravu nezůstala z jejího příjmu zákonná částka, je povinna své příjmy doložit.

Pro naplnění podstaty základního sociálního poradenství, kdy poskytovatel poskytuje osobám potřebné informace

přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace, je poskytovateli doporučeno jasně formulovat dotaz na příjem a také ho zaznamenat do dokumentace (včetně výpočtu měsíční úhrady, z čehož bude zřejmé, že osoba má vyšší příjmy, než činí součet plné úhrady a částky 15 % příjmů). Je doporučeno rovněž v záznamech o jednání uvádět postup informování, aby bylo zřejmé, že osobám, které zpravidla mají sníženou schopnost porozumět, bylo poskytnuto poradenství způsobem adekvátním jejich aktuálnímu stavu, a že osoba sdělila porozuměla.

Informace o výši příjmu získaná z dokumentů České správy sociálního zabezpečení při zasílání dávek důchodového pojištění na účet poskytovatele sociální služby podle Pravidel pro výplatu důchodů obyvatelům zařízení sociálních služeb¹ neznámá, že musí být úhrada snížena, záleží na osobě, jestli využije čestného prohlášení o dostatečném příjmu nebo žádosti o snížení úhrady.

Pakliže v rámci jednání se zájemcem o službu poskytovatel zjistí riziko nedostatečných příjmů, je základním sociálním poradenstvím doporučit osobě nebo jí zprostředkovat konzultaci na úřadu práce k dawkám hmotné nouze včetně podpory při vyřizování dávek hmotné nouze.

Je-li úřadem práce přiznána dávka Doplatek na bydlení, nelze ji započítat do příjmů (výjimka zákona o životním a existenčním minimu), ale vzhledem k tomu, že jde o dávku na náklady bydlení, lze ji využít na úhradu částky za pobyt v sociální službě.

Smluvní princip úhrady

Úhrada je dle § 71 odst. 2 ZZS s klientem sjednávána, jde tedy principiálně o dohodu dvou smluvních stran s cílem **maximálního využití příjmu osoby na krytí úhrady** za ubytování a stravu v sociální službě. Při vyjednávání o poskytování sociální služby je třeba osobu informovat o povinném zákonném zůstatku a vymezení příjmů, pakliže osoba souhlasí s výměrou úhrady dle ceníku poskytovatele, není třeba dále nic dokladovat. **Důchodový výměr a jeho ukládání ve spisové dokumentaci je v takovém případě protiprávní**, neboť jde o osobní údaj podle GDPR, k jehož zpracování nemá poskytovatel zákonné oprávnění.²

Osobě může na úhradu přispívat rodina, nebo sama osoba může využít svých úspor z předchozích let. V takovém případě použijeme čestné prohlášení, že příjmy osoby dosahují na plný výměr úhrady. Není nutné využívat dohody o spoluúčasti na úhradě nákladů osobě, již je sociální služba poskytována,³ která je také dobrovolná.

Změna příjmových poměrů osoby doložená čestným prohlášením

V případě, že je při zahájení služby sjednána snížená úhrada a příjmové poměry osoby se v průběhu poskytování sociální služby změní (například dojde k prodeji nemovitosti, příjmu z nájmu polí), osoba tuto skutečnost sdělí a bude platit plnou předepsanou úhradu za své ubytování a stravu. Poskytovatel sociální služby pomůže osobě vydat čestné prohlášení o skutečnosti, že její příjmy dosahují na plný výměr úhrady.

Může také nastat situace, že poskytovatel sociální služby (resp. sociální pracovník poskytovatele) v rámci své činnosti zjistí, že došlo ke změně příjmových poměrů osoby (např. je požádán o přečtení došlého dokumentu). V takovém případě znovu osobu informuje o povinnosti oznámit změnu příjmů a povinnosti podílet se na úhradě za ubytování a stravu v maximální možné zákonné výši s využitím všech zákonných příjmů a sjedná s ním změnu úhrady na základě čestného prohlášení. Stejně se postupuje i v případě změny úhrad za ubytování a stravování na straně poskytovatele.

Změna příjmových poměrů osoby doložená dohodou o uplatnění vedlejšího příjmu

V praxi však také může nastat situace, kdy postup cestou čestného prohlášení není možný, například osoba nebo její rodina není schopna pravidelně přispívat na rozdíl mezi výměrem plné úhrady a sníženou úhradou, nebo také osoba žádá o podporu při plnění svých smluvních povinností vůči poskytovateli. V takovém případě se jedná o základní činnost poskytovatele sociální služby pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,⁴ a poskytovatel je povinen adekvátní podporu a pomoc poskytnout. Poskytovatel pracuje s pravidelným příjmem (nejčastěji starobní nebo invalidní důchod) a s vedlejšími příjmy (všechny ostatní příjmy uvedené níže). O uplatnění vedlejších příjmů k úhradě za ubytování a stravu uzavrou obě strany dohodu.

Podle charakteru vedlejšího příjmu může jít o pravidelně se opakující příjem

Pakliže jde o jednorázový příjem, lze chybějící měsíční částku rozpočítat do vyčerpání této částky (např. na 5 let dopředu). Jde o přeplatek, který je v průběhu času postupně snižován a vyrovnán v případě úmrtí nebo ukončení vratkou (v případě úmrtí se jedná o pozůstalost).

(např. roční nájem z pole) nebo jednorázový příjem (např. prodej nemovitosti). Pakliže jde o opakující se příjem, poskytovatel rozpočítá tento příjem na dobu, za kterou je poskytnut (např. do 1 měsíce nebo do 12 měsíců). O tuto částku se pak měsíční příjem zvýší tak, aby dosáhl plné výměry úhrady nebo alespoň snížil rozdíl mezi plnou výměrou úhrady a sníženou úhradou. Jde o přeplatek, který je v průběhu času postupně snižován a vyrovnán v případě úmrtí nebo ukončení posky-

¹ Viz <https://www.cssz.cz/documents/20143/141933/>

PravidlaprovyplatuduchodudoZSSplatnaod122018_1.pdf/cbe203c1-a6d1-fc89-09b7-6b8167c2800b.

² Viz <https://www.uouu.cz/gdpr/ds-3938/p1=3938>.

³ § 71 odst. 3 zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ § 35 odst. 1, písm. j) zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ § 73 odst. 5 zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ § 73 odst. 5 zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ § 73 odst. 5 zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 8 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

tování sociální služby vratkou (v případě úmrtí se jedná o pozůstalost). Pakliže dojde ke změně předpisu úhrady (ceníku poskytovatele) či změně příjmových poměrů osoby, bude uplatnění vedlejšího příjmu přepočítáno a dohoda aktualizována. Ke změně dohody nebo jejímu ukončení dojde také po vyčerpání částky.

Pakliže jde o jednorázový příjem, lze chybějící měsíční částku rozpočítat do vyčerpání této částky (např. na 5 let dopředu). Jde o přeplatek, který je v průběhu času postupně snižován a vyrovnán v případě úmrtí nebo ukončení vratkou (v případě úmrtí se jedná o pozůstalost).

Žádost o snížení úhrady za ubytování a stravu

Pokud není možné s osobou sjednat plnou výši úhrady s využitím vedlejších příjmů podle výše uvedeného postupu, poskytovatel informuje osobu o možnosti požádat o snížení úhrady tak, aby z jejího příjmu zůstala částka ve výši 15 % (v týdenních stacionářích 25 %). Osoba je povinna doložit poskytovateli sociální služby výši svého příjmu pro stanovení úhrady.⁵ Poskytovatel je následně povinen úhradu snížit tak, aby povinný podíl z příjmů zůstal osobě na krytí dalších životních výdajů.

V žádosti o snížení úhrady za ubytování a stravu, která je zároveň edukativním podkladem, doporučujeme uvést druhy příjmů, které se nejčastěji v cílových skupinách předmětných druhů služeb vysky-

tují, a uvést výši takového příjmu a interval výplaty příjmu. Pro zpracování uvedených informací má poskytovatel sociální služby zákonný důvod,⁶ není třeba klientova souhlasu se zpracováním údajů. Žádost je dokument, jehož **pravdivost je založena na dobrovolnosti sdělení příjmů (případně doložení dokumentů) a morální úrovni osoby**. Hlavním příjmem jsou zpravidla důchodové dávky, jejichž výši je osoba povinna doložit. V tomto případě je poskytovatel informací o výši důchodové dávky oprávněn uchovávat ve spisové dokumentaci, neboť k tomu má v tomto případě zákonný důvod.⁷

Pakliže je úhrada takto snížena, poskytovatel informuje osobu o povinnosti neprodleně oznamovat změny v příjmu, které mají vliv na stanovení snížené úhrady.

Povinný zůstatek 15 % (příp. 25 %) se vztahuje na pravidelný příjem (zpravidla dávky důchodového zabezpečení) i vedlejší příjem (všechny ostatní příjmy; vyjma Doplátku na bydlení).

Pakliže dojde k situaci, že osoba uplatní vedlejší příjem pro krytí úhrady za ubytování a stravu, ale nejde o úplné krytí, poskytovatel nabídne souběžně dohodu o uplatnění příjmu a žádost o snížení úhrady.

Žádost je možné nahradit jiným administrativním postupem, např. záznamem v sociálním šetření nebo záznamem o jednání se zájemcem o poskytování sociální služby. Vždy se však doporučuje, aby informace osoby o nedostatečné výši příjmu k plné úhradě byla stvrzena podpisem osoby/opatrovníka.

Postup v případě osoby, která je neschopna podpisu

V praxi může nastat situace, kdy je osoba orientovaná, svéprávná, chce s poskytovatelem uzavřít dohodu o uplatnění vedlejších příjmů, či naopak požádat o snížení úhrady, avšak není schopna fyzicky učinit svůj podpis na listině.

Problematiku právního jednání v písemné formě u osob, které se nemohou podepsat, upravuje ustanovení § 563 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, které umožňuje takové osobě učinit na listině namísto podpisu tzv. vlastní znamení (čára, křížek apod.), a to alespoň před dvěma svědky. Podmínkou je schopnost jednající osoby seznámit se s obsahem právního jednání.

- Pakliže je osoba svéprávná, avšak není

schopná posoudit důsledky svého jednání, doporučujeme vyčkat s využitím dalších příjmů na ustanovení opatrovníka, a v případech, kdy je to možné, vyjednat dohodu o spoluúčasti na úhradě nákladů s osobou blízkou, popř. jinou fyzickou či právnickou osobou v souladu s § 71 odst. 3 ZSS.

- Pakliže je opatrovník rozhodnutím soudu ustanoven zastupovat osobu v právních a ekonomických záležitostech, zastupuje osobu v rámci svých povinností dle občanského zákoníku.
- Pakliže je osoba zastoupena členem domácnosti podle § 49–54 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, může osobu při uzavření dohody o uplatnění vedlejších příjmů či žádosti o snížení úhrady zastoupit v mezích zákona a rozhodnutí soudu.

Východiska k vymezení příjmů pro stanovení úhrady

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů

§ 73 odst. 3 ZSS stanoví, že po úhradě za ubytování a stravu při poskytování pobytových služeb v týdenních stacionářích musí osobě zůstat alespoň 25 % jejího příjmu, a při poskytování pobytových služeb uvedených v odstavci 1 písm. b) až e) musí osobě zůstat alespoň 15 % jejího příjmu. Za příjem však není považována jen obvyklá důchodová dávka, ale podle § 71 odst. 4 ZSS se příjmem osoby pro účely úhrady rozumí příjmy podle zákona o životním a existenčním minimu, s výjimkou příspěvku na péči a doplátku na bydlení.

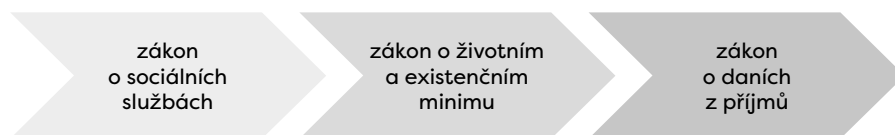
Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů

§ 7 zákona o životním a existenčním minimu v odstavci 1 stanoví, že za započítatelné příjmy se pro účely tohoto zákona považují vybrané příjmy vymezené zákonem o daních z příjmů.

Nejčastější možné příjmy klientů pobytových sociálních služeb započítatelné pro účely úhrady za poskytování sociální služby

Nejčastějšími příjmy jsou:

- podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku;

- příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem;
- příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku;
- podíly na zisku obchodní korporace nebo podílového fondu, je-li v něm podíl představován cenným papírem, úroky z držby cenných papírů a výnosy dluhopisů podle zákona upravujícího dluhopisy s výjimkou výnosu určeného rozdílem mezi jmenovitou hodnotou dluhopisu a jeho emisním kurzem;
- podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání;
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, který není podle podmínek toho, kdo účet vede, určen k podnikání;
- výnos z jednorázového vkladu a z vkladu jemu na roveň postaveného;
- dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, dávky doplňkového penzijního spoření a z penzijního pojištění po snížení podle odstavce 6 ZDP;
- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení, poplatek z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na účtech neuvedených v písmeni c)⁸ s výjimkou příjmů poplatníka, jehož daň je rovna paušální dani, a úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši členů obchodních korporací;
- úrokové a jiné výnosy z držby směnky (např. diskont z částky směnky, úrok ze směnečné sumy);
- příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů;
- příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu podle § 10 odst. 1 písm. a) ZDP;
- při pachtu obchodního závodu je příjmem propachtovatele, který nevede účetnictví, také hodnota pohledávek a dluhů, s výjimkou dluhů, jejichž úhrada by byla výdajem snižujícím základ daně, které přecházejí na pachtýře, není-li dohodnuta jejich úhrada. Je-li dohodnuta částečná úhrada pohledávek a dluhů, s výjimkou dluhů, jejichž úhrada by byla výdajem snižujícím základ daně, je příjmem jejich hodnota. Je-li dohodnuta úhrada pohledávek a dluhů, s výjimkou dluhů, jejichž úhrada by byla výdajem snižujícím základ daně, vyšší, než je jejich hodnota, je příjmem tato vyšší cena;
- neuhrazený rozdíl mezi hodnotou věcí v obchodním závodu na začátku pachtu

a jejich vyšší hodnotou při ukončení pachtu stanovenou podle zvláštního právního předpisu nebo podle údajů uvedených v účetnictví pachtýře, vedeném podle zvláštních právních předpisů;

- příjmy z úplatného převodu:
  - nemovité věci;
  - cenného papíru a
  - jiné věci.
- příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému;
- přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky;
- podíl:
  - člena obchodní korporace s výjimkou společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na likvidačním zůstatku, nebo
  - majitele podílového listu z podílu připadajícího na podílový list při zrušení podílového fondu s výjimkou splynutí nebo sloučení podílového fondu.
- dávky nemocenského pojištění (péče) a důchodového pojištění;
- plnění z pojištění pro případ dožití určitého věku;
- příspěvek na živobytí;
- penze vyplácené z penzijního připojištění se státním příspěvkem, penze z doplňkového penzijního spoření;
- výsluhové náležitosti a služební příspěvek na bydlení u vojáků z povolání a výsluhové nároky u příslušníků bezpečnostních sborů podle zvláštních právních předpisů.

KAZUISTIKA Č. 1

Klient Karel, který dle starobního důchodu zasílaného přes hromadnou výplatnici nemá na plnou úhradu, ale má jiné příjmy – Čestné prohlášení.

Pan Karel chce využívat pobytovou sociální službu, kde jsou následující úhrady:

- Ubytování: 250 Kč / den, tedy 7 600 Kč za měsíc.
- Strava: 205 Kč / den, tedy 6 323 Kč za měsíc.
- Celkem za službu: 13 832 Kč za měsíc.

Sociální pracovnice již při sociálním šetření sdělila panu Karlovi, jaká je výše úhrad, jakou formou lze službu hradit, jaké jsou možnosti výplaty důchodu, informovala pana Karla o ochraně jeho příjmů a možnosti využití dalších příjmů.

Pan Karel sdělil, že by si chtěl nechat zasílat důchod do zařízení přes hromadnou výplatnici, neuvedl výši, ale hovořil o tom, že jeho důchod není tak vysoký, aby pokryl celou úhradu a zůstalo mu 15 %. Dodává

ale, že má jiné příjmy a má tedy na úhradu v plné výši, vyplní níže přiložené Čestné prohlášení (příloha č. 2), bude tedy platit plnou úhradu bez ohledu na výši jeho důchodu, který chodí do zařízení (je to pouze část jeho příjmů).

Sociální pracovnice do smlouvy uvedla, že klient nepředložil výši svých příjmů, ale podepsal Čestné prohlášení, že má na plnou úhradu, bude tedy platit plnou úhradu.

KAZUISTIKA Č. 2

Klient Petr, který dle starobního důchodu přes hromadnou výplatnici nemá na plnou úhradu, ale má jiné příjmy, pravidelně 1krát za 12 měsíců, a sám zcela s příjmy nezvládne hospodařit – Dohoda o uplatnění vedlejších příjmů k úhradě za ubytování a stravu

Pan Petr chce využívat pobytovou sociální službu, kde jsou následující úhrady:

- Ubytování: 250 Kč / den, tedy 7 600 Kč za měsíc.
- Strava: 205 Kč / den, tedy 6 323 Kč za měsíc.
- Celkem za službu: 13 832 Kč za měsíc.

Sociální pracovnice již při sociálním šetření sdělila panu Petrovi, jaká je výše úhrad, jakou formou lze službu hradit, jaké jsou možnosti výplaty důchodu, informovala pana Petra o ochraně jeho příjmů a možnosti využití dalších příjmů.

Pan Petr má důchod, jeho výše činí 15 531 Kč a přeje si ho zasílat do zařízení prostřednictvím hromadného seznamu. Panu Petrovi musí dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů zůstat 15 % z jeho příjmu, což činí 2 330 Kč.

Pokud tedy panu Petrovi musí zůstat z příjmu výše uvedená částka, na zaplacení úhrady mu zůstane pouze 13 201 Kč, do plné úhrady tedy chybí 631 Kč. Pan Petr ale uvedl, když se sociální pracovníci procházeli možné příjmy, že mu 1krát ročně chodí peníze z pronájmu pole.

Protože jde o pravidelný příjem 1krát za 12 měsíců, byla částka 12 000 Kč rozpočítána do 12 měsíců, tedy 1 000 Kč / měsíc. Panu Petrovi se tak celkový příjem zvýšil měsíčně na 16 531 Kč. Panu Petrovi musí zůstat dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů 15 % z jeho příjmu, což činí 2 480 Kč.

Pokud tedy panu Petrovi musí zůstat z příjmu výše uvedená částka, na zaplacení úhrady mu zůstane 14 051 Kč, pan Petr má tedy na zaplacení plné úhrady dostatečný příjem.

Do smlouvy uvedeme, že klient předložil výši svých příjmů a má na zaplacení plné úhrady. ■

Záchranná sociální síť pro lidi bez domova

Čas nám měří všem stejně. Stejně jako společnost tíží zajištění adekvátní a dostatečné sociální péče pro zvyšující se počet seniorů a stárnoucí populaci, tak sociální služby, které se zaměřují na pomoc osobám bez domova, trápí nedostatečné zajištění služeb komplexní sociální péče pro osoby bez domova.

Mgr. Marika Jelínková

metodička sociální práce,
Magistrát hlavního města Prahy,
Odbor sociálních věcí

Podle posledního sčítání osob bez domova z roku 2019, které realizoval Výzkumný ústav práce a sociálních věcí pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV), se na území ČR nacházelo zhruba 21 230 dospělých osob a 2 600 dětí. Pokud se zaměříme na počet osob, které byly v době sčítání hospitalizované, jednalo se o 2 668 osob. Z celkového počtu osob bez domova se zaměřením na věkovou strukturu 50–64 let se jednalo o 4 353 osob a u věku 65+ let se jednalo o 998 osob, které žijí na ulici. Většina těchto osob vyžaduje s ohledem na svůj zdravotní stav již určitou dopomoc, péči, podporu, popř. komplexní sociální službu v pobytové formě. Tyto osoby mají zdravotní komplikace spojené s věkem, s dlouhodobým užíváním návykových látek, požíváním alkoholu a v nemalé míře se jedná o kombinaci těchto zdravotních indikací. Zvýšený počet osob na ulici, které potřebují pobytovou sociální službu, je patrný především ve velkých městech, kde dlouhodobě žijí, tedy i v hlavním městě Praze.

V rámci zimních humanitárních opatření (dále jen ZHO), které hlavní město Praha dlouhodobě v zimních měsících

realizuje, vyhledali terénní sociální pracovníci mnoho takových osob a zároveň se zhoršil celkový stav (především zdravotní) již navázaných klientů. ZHO koordinuje Centrum sociálních služeb Praha (dále jen CSSP), příspěvková organizace hlavního města Prahy, a zapojeny jsou do nich i další organizace, které se věnují práci s osobami bez domova. Převážně se jedná o terénní a adiktologické programy (pro představu například Naděje, Armáda Spásy, Arcidiecézní charita, Sananim, Drop In a další). Zapojená jsou i zdravotnická zařízení, městská a státní policie, medicí, a v neposlední řadě zástupci sociálního odboru Magistrátu hlavního města Prahy (dále jen SOV MHMP) v pozici krajského úřadu, který přenáší informace dále směrem sociálním pracovníkům na úřadech. Principem ZHO je navštívit po dobu zimních měsíců (prosinec až březen) ubytovací kapacity nízkoprahových služeb pro osoby bez domova (nocleháren, denních center, výdejen stravy, ošetřoven a dalších). Současně dochází k navýšení počtu terénních sociálních pracovníků v nočních a denních hodinách, a nově druhým rokem jsou zajišťovány ubytovací kapacity v režimu 24/7 pro osoby, které jsou pro svůj zdravotní stav nebo věk považovány za zvláště zranitelné. Převážně se jedná o imobilní osoby, seniory, klienty s psychiatrickou diagnózou a osoby propuštěné ze zdra-

vatnických zařízení. V loňských ZHO mělo CSSP zajištěné dvě budovy s kapacitou 120 osob. Obě tyto budovy byly v lednu zcela naplněny a u 112 osob bylo zřejmé, že po ukončení ZHO nezvládnou návrat zpět na ulici, a to právě z výše uvedených důvodů. Zařízení 24/7 není pobytovou sociální službou, což v praxi znamená, že zde není automaticky poskytována potřebná péče ubytovaným z hlediska zajišťovatele zařízení.

Pro zajištění péče, včasného vyhledání ohrožených osob a dalších s tímto spojených nejen preventivních úkonů je nezbytné zapojení dalších sociálních pracovníků (dalších NNO a sociálních pracovníků z obecních úřadů). Bude to nelehký úkol stejně jako v předchozích letech, protože kapacity těchto služeb a pracovníků jsou nedostatečné. Současně je velkým problémem, se kterým se pracovníci při řešení situací potýkají, kontraindikace cílové skupiny k přijetí do pobytové sociální služby, a to především z důvodu aktivní závislosti, nulového finančního příjmu (někteří klienti jsou uznáni invalidními, ale bez nároku na výplatu důchodu), kombinací zdravotních obtíží a v neposlední řadě z důvodu trvalého pobytu mimo hlavní město Prahu.

Systémové nastavení sociální podpory a pomoci pro osoby bez domova, které potřebují komplexní péči v pobytové sociální službě, je v tuto chvíli v ČR nedostatečné. Lépe řečeno, existuje pouze v minimální míře. Chybí nám legislativní podpora v podobě zákona o sociálně-zdravotním pomězi, který by umožnil a vyjasnil především financování těchto služeb. Nemáme dostatečnou kapacitu sociálních lůžek dle § 52 zákona o sociálních službách, lůžek v léčebnách dlouhodobě nemocných, kde by mohlo dojít k celkové stabilizaci osoby bez domova před tím, než se vrátí zpět na ulici. Praxe stále více přináší absurdní situace, kdy zdravotnické zařízení oznamuje sociálnímu pracovníkovi obce, že v ten samý den bude propuštěna osoba, která potřebuje návaznou péči, a žádá o zajištění této péče. Sociální pracovník obce nemá vliv na kapacity sociálních služeb, v pobytových zařízeních nemáme vytvořenou kapacitu krizových lůžek, a není tak reálné tyto služby zajistit obratem. V úřednickém žargonu se tyto situace odehrávají nejčastěji v pátek ve tři hodiny odpoledne, kdy už nezařídíte nic, a je smutnou praxí, že to

již zažili téměř všichni sociální pracovníci na obecních úřadech. Tím ale rozhodně nechci hanit činnost zdravotnických zařízení, i na ně je vyvíjen tlak, a pokud pacient nepotřebuje lékařskou péči, nedojde k úhradě pobytu ve zdravotnickém zařízení zdravotní pojišťovnou, a ani oni nemají dostatečnou kapacitu sociálních lůžek, kam by mohl být takový pacient přemístěn až do doby zajištění sociální služby. Jedná se tedy o špatné a chybějící nastavení systému sociální podpory a pomoci pro osoby bez domova při zajišťování kompletních sociálních služeb lůžkového charakteru, především pak po ukončení hospitalizace.

Život na ulici je těžký a přináší s sebou nemalou řádku komplikací, včetně těch zdravotních. Mezi celkovou dobou strávenou životem na ulici a schopností udržet si adekvátní zdravotní stav existuje přímá úměra, čím déle je člověk na ulici, tím hůře se dokáže postarat o své zdraví, důsledkem čehož se postupně dostane na ono sociálně-zdravotní pomezí služeb.

V rámci sociální práce se nespočet odborníků, institucí a organizací snaží zmírňovat dopady, poskytovat pomoc a společně hledat řešení pro osoby bez domova. Pobytová sociální služba, která by zajišťovala péči pro osoby bez příjmu a pro osoby bez domova, však stále chybí. Nemusíme být v souladu s názvy zařízení z novověku chudobinec a chorobinec, které jsou již zastaralé, nebo s podobou Masarykových domovů, které byly v Praze vybudované před druhou světovou válkou, ale měli bychom být v souladu s potřebou provozu takovýchto zařízení, která by poskytovala základní péči pro zestárlé a nemocné osoby bez příjmu s ohledem na jejich specifické potřeby.

Potřebujeme tedy jako sociální pracovníci fungující záchranou sociální sítí, která nám dodá nástroj k výkonu naší profese, a především návazný systém pomoci pro ty nejchudší obyvatele. Pan profesor Krebs ve své knize popisoval záchranou sociální sítí těmito slovy:

„V sociální politice jako v systému, který se vyznačuje značnou složitostí, jde nutně vždy o soustavu cílů, jimiž je naplňován cíl obecný, který lze zformulovat jako zdokonalování životních podmínek lidí a rozvoj osobnosti člověka. Základním cílem sociální politiky musí tedy být vytvoření lidsky důstojných podmínek života a zajištění rovných příležitostí všem.“ (Krebs, 2015: 40) Neměli bychom na to zapomínat, protože jsem si jistá, že nikdo z nás nechce žít v zemi, kde budeme překračovat umírající na ulici bez možnosti pomoci, ale naopak v zemi, kde se i nadále budeme, jako společnost, držet svých zásad principů solidarity a subsidiarity a potřebným budeme umět pomáhat. ■

Laskavost jako klíč k úspěchu v sociální práci s lidmi žijícími rizikovým způsobem

Sociální pracovník nízkoprahových sociálně preventivních služeb v rámci výkonu své profese přichází do kontaktu s lidmi žijícími na okraji společnosti, s lidmi, kteří mají dennodenní zkušenost s odmítáním a ústrky ze strany většinové společnosti, s lidmi, nad kterými zlomila hůl i jejich vlastní rodina. Mnohdy se není čemu divit a sociálnímu pracovníkovi nepřísluší zaujímat k těmto skutečnostem ani k životnímu stylu svých klientů hodnotící postoj. Sociální pracovník stojí na pomezí majority a minority představované v tomto případě lidmi žijícími rizikovým způsobem života, především tedy uživateli drog, lidmi bez přístřeší a lidmi ve výkonu trestu odnětí svobody, a musí být schopen autenticky respektovat životní styl klienta, jakkoliv je to mnohdy obtížné.

PhDr. Táňa Faltisová

sociální pracovnice, psychoterapeutka
a příznivkyňe laskavého přístupu ke klientům

Věřte nebo ne, klienti to poznají, předstírání bude záhy odhaleno a sociální pracovník upadne v nemilost. Pokud se klient necítí být pracovníkem přijatý takový, jaký je, se všemi svými chybami a navzdory svým selháním, nebude mu důvěřovat a nesvěří mu nic z toho, co je pro něj (a pro řešení jeho problémů) skutečně důležité. Význam interpersonálního vztahu, který je v případě pomáhajících pracovníků nedílnou součástí profese, vyzdvihuje například Kopřiva (2016), který uvádí, že „kvalita lidského vztahu pracovníka vůči klientovi má prvořadý význam“. Bez otevřeného, důvěrného vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem není možná efektivní spolupráce, a tedy ani dosažení žádoucí změny klientovy nepříznivé sociální situace, přičemž tato změna je hlavním smyslem sociální práce. Tím je implikován význam kvalitního vztahu sociálního pracovníka a klienta.

Můžeme namítnout, že to se lehce řekne, ale hůř udělá. Jak v praxi dosáhnout toho, aby se na nás klienti s důvěrou obraceli, aby se nebáli svěřit se nám? Klíčem k úspěchu je laskavost projevovaná všem klientům bez ohledu na sympatie, a to v podobě nepředstíraného zájmu o jeho osobu, vlídného tónu řeči, v podobě přívětivosti a upřímné snahy o pochopení jeho potřeb a zájmů. Nutno podotknout, že laskavost musí jít ruku v ruce s trpělivostí, protože kvalitní mezilidský vztah nevznikne ze dne na den. Z praxe víme, že arogantní, přezíravý a povýšený přístup ke klientům je spolehlivou bariérou vzájemné spolupráce. Nepříjemný sociální pracovník, který dává klientovi najevo, že je mu na obtíž, si nikdy nezíská jeho důvěru a bude-li klient nucen s takovým

pracovníkem spolupracovat, půjde jenom o formální spolupráci, která bude v konečném důsledku beze smyslu.

Nutno podotknout, že zdaleka ne všichni sociální pracovníci jsou schopni či ochotni být ke svým klientům laskaví. Bohužel sociální práce není pro každého. Má-li být efektivní a přínosná pro samotné klienty i pro společnost, je potřeba, aby ji vykonávali odborníci disponující odpovídajícími kompetencemi, mezi něž patří i specifické osobnostní charakteristiky. K těm nejdůležitějším se řadí schopnost respektovat jedinečnost druhých lidí, odlišnost jejich hodnot, postojů a názorů, schopnost projevat zájem o potřeby ostatních, pochopení pro jejich náročnou životní situaci, trpělivost v komunikaci s nimi.

Příklad špatné praxe: *Na videozvonek kontaktního centra pro uživatele drog zvoní klient, který je personálu znám jako dennodenní zájemce o instantní polévku. Pracovnice otevírá dveře a namísto pozdravu dotyčného energicky informuje, že přichází v nevhodnou dobu, protože kontaktní místnost je otevřena až v odpoledních hodinách, ironicky jej podezřívá z toho, že není správně orientovaný časem. Klient se sotva stihne nadechnout, dveře se zavřou a on za ním zůstává sám se svým strachem z hepatitidy typu C. Zjistil, že jeho partnerka měla pohlavní styk s nakaženou osobou, proto se přišel svěřit, poradit, požádat o testy na infekční choroby. Přišel ve správnou dobu a byl orientovaný časem. Jen pracovnice nebyla dostatečně vnímavá k jeho potřebám, a především nebyla vůbec laskavá. V opačném případě by klient jistě dostal příležitost vysvětlit, jak se věci mají, a také by se mu dostalo pomoci a podpory, pro kterou si přišel. ■*

Seznam použité literatury

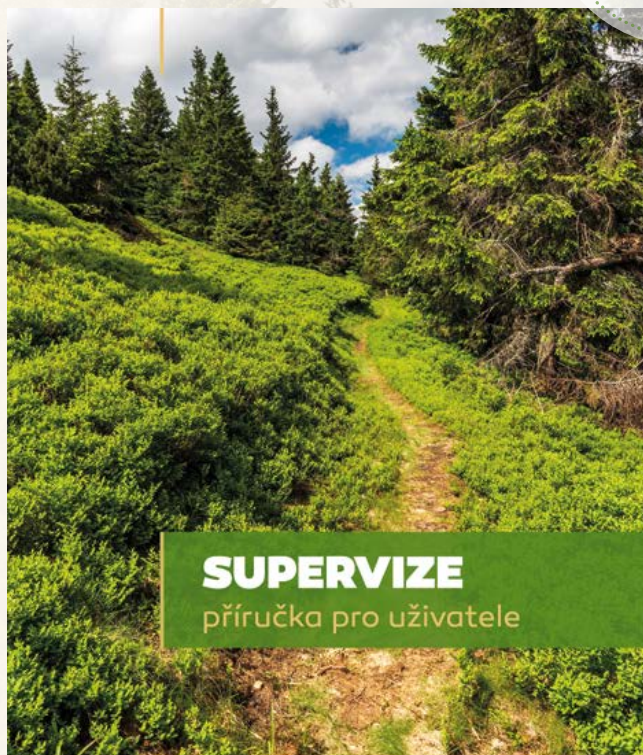
- Kopřiva, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 2016.

Supervize

Příručka pro uživatele

Cena: 210 Kč
Členové
APSS ČR:
189 Kč

Příručka Michala Horáka se zaměřuje na aktuální praxi supervize, upřesňuje její využití v různých oblastech, shrnuje kompetence supervizora a supervidovaného a nabízí možnosti jejího využití při práci s lidmi v různých profesích.

Michal Horák

Michal Horák

Zájemcům z řad uživatelů supervize, především v kontextu sociální práce, poskytuje podrobný a současně stručný přehled, aby bylo možné se v oblasti supervize rychle a srozumitelně zorientovat. Příručka v širším kontextu představuje supervizi nejen vedení organizací v pomáhajících profesích, samotným uchazečům o supervizi, ale také ostatním profesím i široké veřejnosti.

Příručka vychází z autorovy mnohaleté osobní zkušenosti supervidovaného a supervizora. Najdete zde mimo jiné informace o legislativním ukotvení supervize v oblasti sociální práce, o fázích procesu supervize a základní informace o aktérech supervize – supervizorovi, supervidovaných a o organizaci poskytující služby. Text doplňují příklady z praxe.

Objednávejte na:

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, Vančurova 2904, 390 01 Tábor,
tel./fax: 381 213 332 provolba č. 6, e-mail: redakce@apsscr.cz, www.obchodapsscr.cz.

červen 2023

Vydáváme:

Sociální služby
www.socialnisluzby.eu

Sociální pracovník
www.listysp.cz

**Asociace poskytovatelů
sociálních služeb České republiky**

Vančurova 2904 | 390 01 Tábor
IČ: 60445831 | DIČ: CZ60445831
apsscr@apsscr.cz | www.apsscr.cz

Partnerem časopisu
je Ministerstvo práce
a sociálních věcí.